

Innhold

Kapittel 1

Klasseromsstudien *Lærerarbeid med elevkultur for læring og danning*

(2012-2018)	19
Forskningsspørsmål og hovedbegreper	20
Eksplorerende trekk ved studien <i>Lærerarbeid med elevkultur for læring og danning</i>	23
Kunnskapsbidrag	24
Ikke metode, men didaktisk strategi	24
Begrensninger	26
Oversikt over bind 2 av boka	29

Kapittel 2

Å studere lærerarbeid med elevkultur - om metode	33
Strategi, metode og empirisk pilotstudie	33
Empirisk pilotstudie - utvalg og strategi	34
Feltarbeid i hovedstudien	35
Klasseromsobservasjon	35
Lærerintervjuer	36
Utvalg	37
Registrering av informasjon fra feltarbeid	38
Analyse	39
Knipper av kulturdimensjoner og knipper av didaktiske aspekter	40
Tre områder av verdibegreper	40
Hovedanalyse	42
Gyldighet, holdbarhet og overførbarhet	44
Tiltak for å styrke gyldigheten	44
Holdbarhet	45
Overførbarhet	45
Forskningsetiske refleksjoner	46
Metodiske refleksjoner	46

Kapittel 3

Et verdigrunnlag for lærerarbeid med elevkultur	48
Samfunnsmandatet for arbeid med klassen som fellesskap	49
Seks verdibegreper	50
En kombinasjon av læring og danning	53
Seksanten	56
Skolens mandat og funksjon	58
Ivareta samfunnsmandatet	59
Tilpasset opplæring	63
Alle elevene?	63
Tilpasset opplæring – er det mulig?	67
Ulike forståelser av begrepet	69
Historisk bakgrunn for kraftige spenninger	72
Meritokrati	72
Felles grunnskole – tilpasset opplæring og differensiering	75
Tilpasset opplæring og enhetsskolen	77
Tilpasset opplæring og målrelatert vurdering	78
Tilpasset opplæring som fagbegrep	84
Inkludering	86
Tilgrensende begreper	88
Kontrasterende begreper	92
Inkludering og tilpasset opplæring	97
Elevkultur, inkludering og tilpasset opplæring	98
Grunnleggende spenninger ved inkludering	99
Dialog i klasserommet	102
Dialog	102
Dialogpedagogikken og dialog som muntlig samtale	104
Dialog som den ideelle samtale	107
Dialogismen	109
Nyere kritikk av dialog i undervisning	116
Oppsummerende om dialog i klasserommet	117
Demokrati og medborgerskap i klasserommet	118
Hva er demokrati og medborgerskap i klasserommet?	119
Hvorfor demokrati og medborgerskap i klasserommet?	126
Kritikk i klasserommet	127
Hva er kritikk i klasserommet?	128
Hvordan ivareta kritikk i klasserommet	130
Hvorfor kritisk, vitenskapelig, etisk og miljøbevisst	136
Kritisk pedagogikk	138
Danning i klasserommet	140

Læring og danning	141
Hva er danning?	142
Hvorfor danning?	144
Hvordan danning?	145
Spenninger mellom læring og danning i klasserommet	146
Oppsummerende om danning i klasserommet	148
Verdigrunnet som del av profesjonskompetansen	148

Kapittel 4

Lærerarbeid med elevkultur for inkludering og tilpasset opplæring	150
Elevkultur for inkludering og tilpasset opplæring	150
Fint å mestre?	151
Betydning av sosial posisjon	152
Relasjoner elevene imellom	155
Minoriteters deltakelse	157
Medspill og motspill	161
Lærerarbeid med elevkultur for inkludering og tilpasset opplæring	162
Innhold med relevans	163
Støtte felles forståelse av mål	166
Viktigere å være god enn å være best	167
Skape rytme, driv og gode overganger	169
Verdsette det halvforståtte	171
Normalisere det uvanlige	172
Elevmedvirkning	174

Kapittel 5

Lærerarbeid for å unngå motspillskultur	178
Motspillskultur	178
Klasse 4A - et eksempel på motspillskultur	179
Indikasjoner	181
Bakgrunn - vanlige elever i en uvanlig situasjon	183
Kjennetegn - svake samhandlingsregler	184
Elevenes alternative regelsett	185
En kommunikativ kontrakt	188
Lærerarbeid for å unngå motspillskultur	188
Arbeid med klasserommets hovedavtale	189
Makt og dømmekraft	190
En autoritativ leder	191
Klasseledelse og relasjon lærer-elev	192
Fungerende samhandlingsregler	194

Lærerarbeid – dømmekraft og regler	196
Å føle ubehag er ikke å bli krenket	198
Et krav om velkvalifiserte lærere	199
Oppsummering av kapittel 4 og 5	200

Kapittel 6

Lærerarbeid med elevkultur for dialog	202
Grunnlaget – inkludering og tilpasset opplæring	202
Medspill i 1C	204
Elevkultur i et dialogisk klasserom	205
Samarbeid vs. dominans	206
Gi og få hjelp	207
Lærerarbeid med elevkultur for dialog	209
Materiell og symbolsk struktur	210
Medeleven som klasserommets tredje læringsressurs	214
Fire grunnformer for samhandling elevene imellom	215
To oppgaveformer	219
Arbeidsro uten stillhet	222
Lytte til hverandre	224
Trygghet basert på tillit	226

Kapittel 7

Lærerarbeid med elevkultur for demokrati og kritikk	229
Grunnlaget	229
I hovedsak inkludering og tilpasset opplæring	229
Svak likestilling?	232
Et dialogisk klasserom	235
Elevkultur for demokrati og kritikk	238
Anerkjennelse og kritikk – gi og få ros	238
Forhandling, ikke tvang	242
Lærerarbeid med elevkultur for demokrati og kritikk	243
Distribuert, kollektivt ansvar	244
Mer makt til elevene	246
Kritisk, vitenskapelig tenkemåte og samfunnskritikk	247

Kapittel 8

Lærerarbeid med elevkultur for læring og danning	250
Tre områder av verdibegreper, didaktiske aspekter ved lærerarbeid og normer i elevkulturen	250
Tre områder av verdibegreper, kulturdimensjoner og didaktiske aspekter ...	250

Mange didaktiske aspekter	251
Danning som et oppsummerende verdibegrep	252
Danning i klasserommet	256
En hvelving av muligheter	259
Lærerarbeid med elevkultur for læring og danning	261
Referanser	263

Figurer

Figur 1.1 En didaktisk strategi.	26
Figur 3.1 Sekskanten - verdigrunnlaget for «Lærerarbeid med elevkultur».	56
Figur 3.2 Skillet mellom interaktiv og dialogisk. (min oversettelse av figurtekst)	114
Figur 5.1 Samhandlingsregler fra en niendeklasse.	194
Figur 5.2 Samhandlingsregler fra en første klasse.	195
Figur 6.1 Den viktigste samhandlingsregelen: Arbeidsro uten stillhet.	223
Figur 6.2 Lydsøyla.	224
Figur 8.1 Sammenhenger mellom verdibegreper, didaktiske aspekter ved lærerarbeid og dimensjoner i en elevkultur for læring og danning.	254